

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА АРХЕОЛОГІЇ та МУЗЕЄЗНАВСТВА
ТОВАРИСТВО АНТРОПОЛОГІЇ

VITA ANTIQUA
№ 7–8

Збірка наукових статей

УДК: 902 + 572
ББК: 63.4 + 28.71
В: 79

Номер рекомендовано до друку Вченою радою історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка 23 квітня 2009 р. (протокол № 8) та Вченою радою Товариства археології та антропології

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

д-р іст. наук, проф. *М.І. Гладких* (головний редактор)
д-р іст. наук, проф. *Б.М. Гончар*
д-р іст. наук, проф. *В.М. Мордвінцев*
д-р іст. наук, проф. *Р.В. Терпиловський*
д-р іст. наук, проф. *В.І. Яровий*
канд. іст. наук *Н.С. Абашина* (відповідальний редактор)
канд. іст. наук *С.В. Палієнко* (відповідальний секретар)

РЕЦЕНЗЕНТИ:

д-р іст. наук, проф., член-кор. НАНУ *О.П. Моця*
д-р іст. наук, проф. *В.В. Ставнюк*

ЗАСНОВНИК:

Товариство археології та антропології

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

01601, м. Київ, вул. Володимирська, 64, ауд. 164

В: 79 VITA ANTIQUA. Збірка наукових статей. — К.: ВПЦ «Київський університет», 2009. — № 7—8. — 300 с., 165 рис.

Реєстраційне свідоцтво КІ № 350, видане 8 лютого 1999 р.
Міністерством інформації України

Збірка присвячена 60-літтю Р.В. Терпиловського, доктора історичних наук, професора, завідувача кафедри археології та музеєзнавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка та провідного наукового співробітника відділу археології ранніх слов'ян Інституту археології НАН України. Статті охоплюють широке коло проблем від історіографії археології до музеєзнавства. Основне місце належить введенню до наукового обігу матеріалів археологічних пам'яток від доби палеоліту до кінця I тис. н. е.

- © Товариство археології та антропології, 2009
- © Колектив авторів, 2009
- © ВПЦ «Київський університет», 2009
- © С.І. Іванисько, обкладинка, 2009

Наукове видання

VITA ANTIQUA, 2009, № 7—8

Збірка наукових статей українською, російською та французькою мовами

Редактор та упорядник збірки: *Р.В. Терпиловський*
Редактор англійських текстів: *Т.І. Шевченко*
Технічний редактор: *С.А. Горбаненко*

Оригінал-макет виготовлено Видавничо-поліграфічним центром «Київський університет»

Підписано до друку 26.04.2009. Формат 60 × 84/8. Гарнітура Times.
Наклад 300 прим. Ум. друк. арк. 34.88. Обл.-вид. арк. 37,5.

Тираж віддруковано у ПП «Друкарня “Бджола”» Київ, Деміївський провулок, 6. Зам. № 1114.

KYIV NATIONAL TARAS SHEVCHENKO UNIVERSITY
HISTORICAL FACULTY
DEPARTMENT of ARCHAEOLOGY and ANTHROPOLOGY
SOCIETY of ARCHAEOLOGY and ANTHROPOLOGY

VITA ANTIQUA
№ 7–8

The collection of scientific articles

<i>СИНІЦЯ Є.В.</i> Піт-стоп (до 60-річчя Р.В. Терпиловського)	9
Список друкованих праць Ростислава Всеволодовича Терпиловського	21
<i>PAKHARIEVA OLEKSANDRA.</i> Relations entre prehistoriens Russes et Français au XIX ^e et au debut du XX ^e siècles	28
<i>ПІВОВАРОВ С.В.</i> Розвиток археологічної науки в Чернівецькому університеті (друга половина XIX ст. — 2004 р.)	34
<i>МИСЬКО Ю.В.</i> Б.О. Тимошук і розвиток археологічних досліджень у Чернівецькому університеті в контексті вивчення питань слов'яно-руської духовної культури	38
<i>ПАЛІЄНКО С.В.</i> Проблема історико-культурного поділу пізнього палеоліту Східної Європи в радянському та пострадянському палеолітознавстві (кінець 50-х рр. XX ст. — початок XXI ст.)	42
<i>ТОЛОЧКО Д.В.</i> Проблема вивчення та інтерпретації трипільських площадок	50
<i>ЗЕЛЕНКО С.М., КОБЕЦ В.Д., МОРОЗОВА Я.И.</i> Подводная археология в Киевском национальном университете имени Тараса Шевченко	54
<i>РЫЖОВ С.Н., МАТВИИШИНА Ж.Н., ПУДОВКИНА А.С., ЛЕВЧУК П.А.</i> Стратиграфические и планиграфические исследования палеолитической стоянки Малый Раковец IV на Закарпатье	60
<i>ГЛАДКИХ М.І., РИЖОВ С.М.</i> Між першим та четвертим житлами Межиріцького поселення	72
<i>РЕКОВЕЦ Л.И., НЕСИН В.А.</i> Новая стоянка людей позднего палеолита у села Копачив в Украине	74
<i>ШИДЛОВСЬКИЙ П.С.</i> Результати досліджень Семенівського пізньопалеолітичного комплексу в 2004—2008 рр.	78
<i>ПЯСЕЦЬКИЙ В.К.</i> Неолітичні місцезнаходження поблизу міста Славути в Малому Поліссі та деякі загальні питання неолітизації	90
<i>ПУСТОВАЛОВ С.Ж.</i> Классификация катакомбной керамики	101
<i>ДУДИН А.А.</i> О металлических деталях деревянной посуды ранних кочевников юга Восточной Европы в предскифский период	123
<i>КОЗАК Д.Н.</i> До питання про рибальство у скіфську добу на Волині	130
<i>ОЛЬГОВСЬКИЙ С.Я.</i> Бронзолivarні майстерні Північного Причорномор'я архаїчного часу (сучасний стан вивченості)	135
<i>СИВОЛАП М.П., ГОПКАЛО О.В.</i> Розкопки курганів у верхоріччі р. Золотоношка	142
<i>ПАЧКОВА С.П.</i> К вопросу о формировании территории зарубинецкой культуры (по керамическим материалам)	146
<i>ЦИНДРОВСЬКА Л.О.</i> Зарубинецькі тілоспалення могильника Дідів Шпиль	155

<i>АБАШИНА Н.С., ПЕТРАУСКАС О.В., ПЕТРАУСКАС А.В.</i> Дослідження пам'ятки пізньоримського часу Обухів-3 у 2007—2008 рр.	163
<i>ОБЛОМСКИЙ А.М.</i> Материалы поздне римского времени поселения Ксизово-17 Задонского р-на Липецкой обл.	173
<i>МАГОМЕДОВ Б.В., ДІДЕНКО С.В.</i> Дослідження черняхівських пам'яток в с. Легедзене (Черкаська область).....	197
<i>ПЕТРАУСКАС О.В., ШИШКИН Р.Г.</i> Некоторые результаты исследования поселения черняховской культуры Великая Бугаевка-1	201
<i>БАШКАТОВ Ю.Ю.</i> До питання про походження слов'янського житла Середнього Подніпров'я (за матеріалами I—V ст.)	227
<i>СКИБА А.В.</i> Географія та умови етнічного сусідства слов'ян і кочових племен Південно-Східної Європи у VI—VII ст.	236
<i>СИНІЦЯ Є.В.</i> Комплекс будівлі 6 з Канівського поселення (розкопки 2006 року)	250
<i>КОЛОДА В.В., ГОРБАНЕНКО С.А.</i> Землеробство салтівської культури (за матеріалами Мохначанського городища)	261
<i>КЕПІН Д.В.</i> «Археопарки» в Україні: тенденції розвитку	281
<i>САМОЙЛЕНКО Л.Г.</i> Актуальні проблеми правового статусу університетських музеїв у контексті розвитку української духовності та державотворення	286
<i>СТАНИЦЫНА Г.А.</i> Неопубликованные работы В.В. Лапина в научном архиве Института археологии НАН Украины	293
ЛАПИН В.В. Об охране памятников древности (1981 г.)	297
<i>СПИСОК СКОРОЧЕНЬ</i>	299
<i>НАШІ АВТОРИ</i>	300

<i>SINITSA E.V.</i> Pit-stop (to the sixtieth birthday of professor R.V. Terpylovsky)	9
Rostislav V. Terpylovsky's list of printed works	21
<i>PAKHARIEVA OLEKSANDRA.</i> Relationship between Russian and French prehistorians in the 19 th century and at the beginning of the 20 th century	28
<i>PIVOVAROV S.V.</i> The Development of the Archaeological Science in the University of Chernivtsi (Second Half of 19 th — 2004)	34
<i>MISKO Yu.V.</i> B.O. Tymoshchuk and the Development of the Archaeological Research in the University of Chernivtsi in the Context of Slavic-Russian Spiritual Culture Studies	38
<i>PALIENKO S.V.</i> Problem of Historical and Cultural Separation of the Upper Paleolithic of East Europe in Soviet and Postsoviet Paleolithical Science (End of the 50 ^s of 20 — Beginning of 21)	42
<i>TOLOCHKO D.V.</i> The Problem of Studying and Interpretation of Tripollian Dwellings (Areas) Remains.	50
<i>ZELENKO S.M., KOBETS V.D., MOROZOVA Ya.I.</i> Underwater Archaeology at Kiev National Taras Shevchenko University	54
<i>RYZHOV S.N., MATVIISHINA G.N., PUDOVKINA A.S., LEVCHUK P.A.</i> The Study Stratigraphy and Planigraphy of Malyj Rakovets IV Site in Transcarpathia	60
<i>GLADKYH M.I., RYZHOV S.M.</i> Between the First and Fourth Mezhirich dwellings.	72
<i>REKOVEC L.I., NESIN V.A.</i> A New Site of a Prehistoric Man from the Late Paleolit at Kopychiv, Ukraine	74
<i>SHIDLOVSKY P.S.</i> Results of Investigations of Semenivka Upper Paleolithic Complex in 2004—2008	78
<i>PIASETSKY V.K.</i> Neolithic Sites near Slavuta City in Maly Polissia and some General Issues of Neolitization	90
<i>PUSTOVALOV S.Zh.</i> Catacomb Culture Pottery Classification	101
<i>DUDIN A.A.</i> About Metal Details of the Wooden Cutlery of the Early Nomads from the South of the Eastern Europe in the Pre-Scythian Period	123
<i>KOZAK D.N.</i> About the Issue of Fishing in Scythian Age at Volyn	130
<i>OLGOVSKY S.Ya.</i> Bronze Founding Workshops of Northern Black Sea Coast in Archaic Age (Modern Level of Research)	135
<i>SIVOLAP M.P., GOPKALO O.V.</i> Barrow Excavations in Upper Region of Zolotonoshka River	142
<i>PACHKOVA S.P.</i> To the Issue of Zarubintsi Culture Territory Formation (by Ceramic Materials)	146
<i>TSYNDROVSKA L.O.</i> Zarubyntsi Cremations of Didiv Shpyl Cemetery	155
<i>ABASHINA N.S., PETRAUSKAS O.V., PETRAUSKAS A.V.</i> Late Roman Period Site Obuhov-3 Research in 2007—2008	163

<i>OBLOMSKY A.M.</i> Late Roman Time Materials of Ksizovo-17 Settlement Zadonsk District Lypetsk Region	173
<i>MAGOMEDOV B.V., DIDENKO S.V.</i> Researches of Cherniahov Culture Sites in Legedzyne (Cherkassy Region)	197
<i>PETRAUSKAS O.V., SHISHKIN R.G.</i> Some Research Results of the Settlement of Cherniahov Culture in Velyka Bugaevka-1	201
<i>BASHKATOV Yu.Yu.</i> To the Issue of Slavic Dwellings Origins in Middle Dnieper Region (by the Materials of 1 st —5 th cent. AD)	227
<i>SKIBA A.V.</i> Geography and Conditions of Ethnical Neighboring Between the Slavs and Nomadic Tribes in South-Eastern Europe in 6 th —7 th cent. AD	236
<i>SINITSA E.V.</i> Complex of building 6 from Kaniv Settlement (Excavations of 2006)	250
<i>KOLODA V.V., GORBANENKO S.A.</i> Saltiv Culture Farming (by the Mohnach Hillford Materials)	261
<i>KEPIN D.V.</i> «Archaeoparks» in the Ukraine: Tendentious of Development.	281
<i>SAMOILENKO L.G.</i> Real Issues of the Legal Status of University Museums in the Context of the Ukrainian Intellectual Development and the Formation of the State	286
<i>STANITSYNA G.A.</i> Unpublished Works by V.V. Lapin in Scientific Archives of Institute of Archaeology of NAS of Ukraine	293
<u>LAPIN V.V.</u> About Protection of Monuments of an Antiquity (1981)	297
<i>ABBREVIATIONS</i>	299
<i>OUR AUTHORS</i>	300

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

АВУ	—	Археологічні відкриття в Україні
АВ	—	Археологические вести
АДУ	—	Археологічні дослідження в Україні
АИМ	—	Археологические исследования в Молдавии
АЛЛУ	—	Археологічний літопис Лівобережної України
АЛЮР	—	Археологическая летопись Южной Руси
АН УРСР	—	Академія наук УРСР
АО	—	Археологические открытия
АП УРСР	—	Археологічні пам'ятки Української РСР
АСГЭ	—	Археологический сборник Государственного Эрмитажа
БКИЧП	—	Бюллетень комиссии по изучению четвертичного периода
ВА	—	Вопросы антропологии
ВВ	—	Византийский временник
ВГУ	—	Воронежский государственный университет
ВДИ	—	Вестник древней истории
ЖМНП	—	Журнал Министерства народного просвещения
ИАК	—	Известия Императорской археологической комиссии
ІА НАН України	—	Інститут археології Національної академії наук України
ІА РАН	—	Інститут археологии Российской академии наук
Известия СОИГСИ	—	Известия Северо-Осетинского института гуманитарных и социологических исследований
ІРАІМК	—	Известия Российской академии истории материальной культуры
КДПУ	—	Київський державний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова
КНУ	—	Київський національний університет імені Тараса Шевченка
КСИА	—	Краткие сообщения Института археологии АН СССР
КСИА АН УССР	—	Краткие сообщения Института археологии АН УССР
КСИИМК	—	Краткие сообщения Института истории материальной культуры АН СССР
МАИЭТ	—	Материалы по археологии, истории и этнографии Таврики
МИА	—	Материалы и исследования по археологии СССР
НА ІА НАН України	—	Науковий архів Інституту археології Національної академії наук України
НА ІА НАН Украины	—	Научный архив Института археологии Национальной академии наук Украины
НМУ	—	Національний музей історії України
ОРЯС	—	Отдел русского языка и словесности
ПАЗ	—	Полтавський археологічний збірник
ПХМНП	—	Переяслав-Хмельницький музей народної архітектури та побуту
РА	—	Российская археология
РВД	—	Раннесредневековые восточнославянские древности
САИ	—	Свод археологических источников
СА	—	Советская археология
СГАИМК	—	Сообщения Государственной академии истории материальной культуры
СПИПАИ	—	Сессия, посвященная итогам полевых археологических исследований
ТД	—	Тези доповідей / Тезисы докладов
ТКИЧП	—	Труды комиссии по изучению четвертичного периода
Труды ... АС	—	Труды ... археологического съезда
Тр. ГИМ	—	Труды Государственного исторического музея
Тр. ГИН АН СССР	—	Труды геологического института АН СССР
Тр. ЗИН АН СССР	—	Труды зоологического института АН СССР
Тр. ... МУСА	—	Труды ... Международной унии славянской археологии
УБЖ	—	Український ботанічний журнал
УІЖ	—	Український історичний журнал
УТОПІК	—	Українське товариство охорони пам'яток історії та культури
ЮТАКЭ	—	Южно-Туркменская археологическая комплексная экспедиция

АБАШИНА Наталя Серафимівна — кандидат історичних наук, науковий співробітник Інституту археології НАН України

БАШКАТОВ Юрій Юрійович — науковий співробітник Інституту археології НАН України

ГЛАДКИХ Михайло Іванович — доктор історичних наук, професор кафедри археології та музеєзнавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ГОПКАЛО Оксана Вікторівна — кандидат історичних наук, науковий співробітник Інституту археології НАН України

ГОРБАНЕНКО Сергій Анатолійович — кандидат історичних наук, науковий співробітник Інституту археології НАН України

ДІДЕНКО Сергій Васильович — науковий співробітник НМІУ, аспірант Інституту археології НАН України

ДУДІН Олександр Анатолійович — аспірант кафедри археології та музеєзнавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ЗЕЛЕНКО Сергій Мусійович — кандидат історичних наук, керівник Центру підводної археології КНУ

КЕПІН Дмитро Володимирович — кандидат історичних наук, науковий співробітник Центру пам'яткознавства НАН України і УТОПІК

КОБЕЦЬ Віктор Данилович — науковий співробітник Центру підводної археології КНУ

КОЗАК Денис Никодимович — доктор історичних наук, професор, заступник директора Інституту археології НАН України, завідувач відділу археології ранніх слов'ян

КОЛОДА Володимир Васильович — кандидат історичних наук, завідувач лабораторії, доцент кафедри історії України Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди

ЛЕВЧУК Павло Олександрович — студент кафедри археології та музеєзнавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка

МАГОМЕДОВ Борис Вікторович — доктор історичних наук, старший науковий співробітник відділу археології ранніх слов'ян Інституту археології НАН України

МАТВІШІНА Жанна Миколаївна — доктор географічних наук, завідувач відділу палеогеографії Інституту географії НАН України

МИСЬКО Юлія Володимирівна — кандидат історичних наук, доцент кафедри етнології, античної та середньовічної історії Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича

МОРОЗОВА Яна Іванівна — науковий співробітник Центру підводної археології КНУ

НЕСІН Валентин Антонович — кандидат біологічних наук, науковий співробітник Інституту зоології НАН України

ОБЛОМСЬКИЙ Андрій Михайлович — доктор історичних наук, науковий співробітник Інституту археології Російської АН

ОЛЬГОВСЬКИЙ Сергій Якович — кандидат історичних наук, завідувач кафедри музеєзнавства Київського національного університету культури та мистецтв

САМОЙЛЕНКО Любов Григорівна — завідувач Археологічного музею КНУ імені Тараса Шевченка

СИВОЛАП Михайло Павлович — директор археологічного музею і керівник археологічної лабораторії Черкаського національного університету

СИНІЦЯ Євген Валентинович — кандидат історичних наук, асистент кафедри археології та музеєзнавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка

СКИБА Андрій Володимирович — кандидат історичних наук, науковий співробітник Інституту археології НАН України

СТАНІЦИНА Галина Олександрівна — науковий співробітник, завідувач наукового архіву Інституту археології НАН України

ПАЛІЄНКО Сергій Володимирович — кандидат історичних наук, завідувач лабораторії Київського університету туризму, економіки і права

ПАХАРЄВА Олександра Сергіївна — кандидат історичних наук

ПАЧКОВА Світлана Петрівна — кандидат історичних наук, науковий співробітник Інституту археології НАН України

ПЕТРАУСКАС Андрій Валдасович — кандидат історичних наук, науковий співробітник Інституту археології НАН України

ПЕТРАУСКАС Олег Валдасович — кандидат історичних наук, науковий співробітник Інституту археології НАН України

ПИВОВАРОВ Сергій Володимирович — доктор історичних наук, завідувач кафедри етнології, античної та середньовічної історії Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича

ПУДОВКІНА Анна Сергіївна — магістрант кафедри археології та музеєзнавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ПУСТОВАЛОВ Сергій Жанович — кандидат історичних наук, науковий співробітник Інституту археології НАН України

ПЯСЕЦЬКИЙ Валерій Казимирович — краєзнавець

РЕКОВЕЦЬ Леонід Іванович — доктор біологічних наук, науковий співробітник Інституту зоології НАН України

РИЖОВ Сергій Миколайович — кандидат історичних наук, доцент кафедри археології та музеєзнавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ТОЛОЧКО Денис Володимирович — аспірант кафедри археології та музеєзнавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ЦИНДРОВСЬКА Людмила Олександрівна — науковий співробітник Інституту археології НАН України

ШИДЛОВСЬКИЙ Павло Сергійович — кандидат історичних наук, асистент кафедри археології та музеєзнавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ШИШКІН Руслан Германович — кандидат історичних наук, викладач кафедри історії слов'янських народів КДПУ ім. М.П. Драгоманова